

Des de l'èxit de la manifestació de l'11 de Setembre per la independència de Catalunya, Joan Carles de Borbó ha anat prenent posicions cada cop més enfrontades amb el procés que s'ha obert al Principat. Precisament per aquest contrast entre el que defensa el govern català d'Artur Mas i el que defensa el rei espanyol, la pròxima trobada entre ambdós s'ha anat carregant d'expectació.

Trobada protocol·lària. Malgrat la presa de la posició política del rei, la Generalitat fugí d'atorgar valor polític a la futura reunió entre Joan Carles i Artur Mas. "Serà una trobada protocol·lària, sense més", ha assegurat a aquest setmanari una font de l'executiu de CiU. Tot i que la cita hagi aixecat molta expectació i que exciti la morbositat política, des del govern de Mas s'estimen més rebaixar expectatives. Les fonts referides insisteixen que no hi ha cap problema amb el rei, que les relacions són correctes i que, per tant, la trobada serà igual que les altres que s'han celebrat. Des de la Generalitat es treu ferro i es posa distància amb les interpretacions en clau d'enfrontament de les relacions entre Catalunya i la monarquia. El govern català insisteix a conferir total i absoluta normalitat a la pròxima trobada. "Es tracta d'una reunió protocol·lària que està fora de l'agenda política".

No hi ha previst que el president català parli al rei del procés polític sobirania que s'ha iniciat a Catalunya. Tot i que, òbviament, això no implica que si el monarca treu el tema, la posició inicial del president català no es pugui alterar. Però *a priori* la Generalitat no vol entrar-hi, en aquest debat amb el rei. La posició del govern català és nítida: malgrat que Joan Carles ha pres clarament posicions polítiques de forma pública contra el procés català, no és aquesta la seva funció constitucional. La font esmentada comenta: "Sí, és cert" que el rei ha pres aquestes posicions, "però la figura constitucional del rei no està orientada a parlar-ne, de política".

El viratge del rei. A pesar de les bones paraules de la Generalitat, el cert i segur és que Joan Carles ha fet un viratge radical. El seu paper ja no és el que era. Ha ficat la institució que

El rei i Catalunya

El monarca espanyol adopta actituds contra el procés català que contrasten amb la neutralitat que havia mostrat anteriorment.

Ha creat molta expectació la pròxima reunió entre Joan Carles i Artur Mas, tot i que la Generalitat digui que es tracta d'una mera reunió protocol·lària.

encarna en el debat polític. I l'ha arrengrerada amb les tesis partidistes que xoquen amb les posicions sobiranistes. La postura política de Joan Carles és clarament partidista. De pocs partits, això sí: PP, PSOE, UPyD i Ciutadans. Joan Carles sempre havia tingut l'exquisida prudència d'evitar allò que ara justament ha fet.

El viratge del rei posa fi a més de tres dècades de relacions cordials entre la monarquia i les institucions catalanes. Quan Joan Carles va ser coronat (1975) per les Corts de la dictadura de Francisco Franco, era lògic que desconfiés de tot el que fos nacionalisme. Fins i tot, també del socialisme desconfiava. La veritat és que la desconfiança era mútua.

Però, a poc a poc, després de les primeres eleccions —celebrades el 15 de juny de 1977— les relacions entre la corona i l'esquerra i el nacionalisme s'anaren normalitzant. El cop d'estat avortat del 23 de febrer de 1981 suposà un punt d'inflexió. Malgrat les hores de silenci estrany i sospitós del rei, el seu paper final ordenant la rendició dels revoltats va ser valorat per les forces progressistes i nacionalistes. En aquella jornada es féu famós allò del “tranquil, Jordi, tranquil”, dit al president de la Generalitat, Jordi Pujol, quan telefonà a La Zarzuela per saber què estava passant al Congrés dels Diputats, on havien entrat per la força els guàrdies civils que volien perpetrar el cop.

Les dècades dels vuitanta i dels noranta van ser de normalitat i progressiva cordialitat entre la monarquia i la Generalitat. És bo recordar que el diari monàrquic *ABC* atorgà la consideració “de español del año 1984” al president català, Jordi Pujol. A partir de 1991, any en què esclata l'imperi soviètic i apareixen les noves repúbliques independents del Bàltic, comença a créixer l'independentisme a Catalunya. Paral·lelament, CiU acarona la idea d'una Europa cada cop més unida políticament, amb una futura constitució continental que desdibuixés les fronteres dels estats nació. I alhora, en aquest escenari, l'estat podria ser reformat per convertir-lo en una mena de fàctica confederació que tindria en la corona el nexa d'unió. Malgrat que era un debat polític relativament comparable al d'ara mateix, el rei no hi va intervenir mai.

EFE

Durant les dècades dels vuitanta i els noranta les relacions entre el rei i la Generalitat, presidida per Jordi Pujol, van ser cordials.

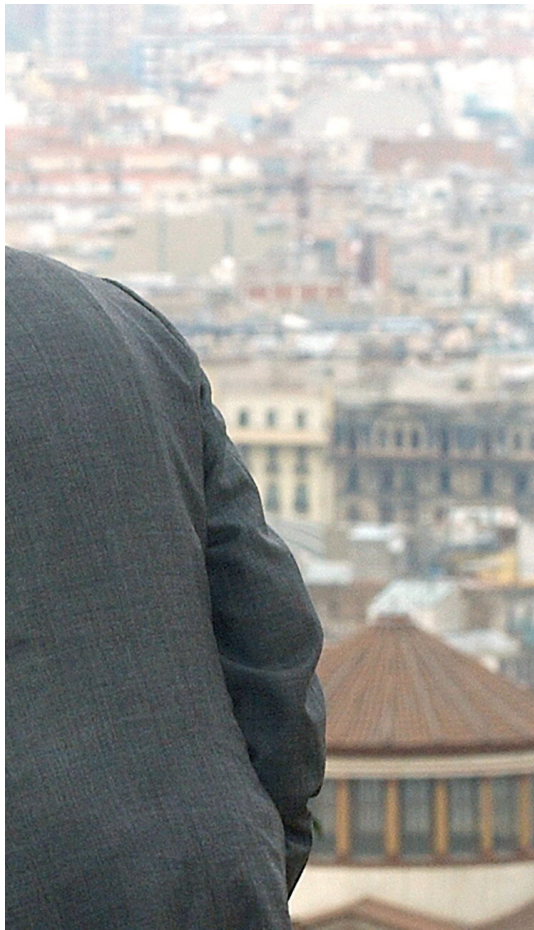
Pressió mediàtica. Alguna cosa començà a canviar durant la dècada següent. El 2003, després de forjar-se la nova majoria política del Tripartit —PSC, ERC i ICV—, el nou president del Parlament, Ernest Benach (ERC), va ser rebut pel rei. El monarca, segons va transcendir, es mostrà d'allò més cordial i digué al republicà independentista que “hablando se entiende la gente”.

Era una frase de compromís. Però una part de la dreta espanyola —que governava— i tota la ultradreta s'ho van prendre molt malament. Fatal, més aviat. Per exemple, el conegut republi-

cà de dreta Antonio García Trevijano escrivia un temps després que “sense el rei hauria estat impossible que Espanya es desmembrés en la consciència dels espanyols; la seva estratègia [de Joan Carles] de ‘parlant s'entén la gent’, oferta als republicans d'ERC, ens ha portat a això” (...) “Si no existís la monarquia, els nacionalistes catalans i bascos no haurien pogut dur a terme la seva estratègia de respectar la corona al mateix temps que tracten de separar-se de la nació espanyola, per fer quelcom similar a la Commonwealth”.

El predicador radiofònic de les idees més ultra, Federico Jiménez Losantos, es prengué aquelles paraules del rei com una ofensa intolerable. Inicià una campanya duríssima contra Joan Carles perquè “dir que ‘parlant s'entén la gent’ a un d'ERC és equivocar-se” i anar contra la “unitat nacional”. Arribà a demanar l'abdicació del monarca perquè, al seu parer, sempre feia el pa bo als nacionalistes i es situava a la cúspide d'una mena de conspiració

La postura del rei, des de l'11 de setembre, ha anat virant contra el nacionalisme català

per destruir Espanya. La tensió entre la Casa del Rei i la COPE –propietat dels bisbes i que era on aleshores treballava Losantos– incrementà tant que finalment el guru de la ultradreta espanyola hagué de marxar de la cadena radiofònica i muntà la seva pròpia emissora.

A partir d'aquí el rei inicià el que podríem dir un replegament de fet de les seves mostres de cordialitat cap als nacionalistes. Alhora, el front mediàtic dretà –*El Mundo*, *La Razón*, *ABC*, *COPE*, *libertadigital.com*, *elsemanaldigital.com*, entre molts d'altres– es mantingué en alerta permanent. Cada pic que des de Catalunya s'ha projectat alguna idea de reforma de l'estat, com les de Pasqual Maragall, per exemple, o d'interpretació constitucional més autonomista, aquest front mediàtic conservador s'ha llançat a la jugular de qui ho proposava.

Aquesta pressió mediàtica s'ha pogut copsar en nombroses ocasions en els últims anys. Però va ser amb el recurs

del PP al Tribunal Constitucional contra la reforma de l'Estatut de Catalunya quan es va fer més agosarada que mai. Sense subterfugis, ben a les clares, aquests mitjans feren l'ofensiva homogeneïtzadora més intensa que mai no s'havia vist des de la dictadura. A grans trets, reivindicaven, i reivindiquen, l'Espanya de la FAES, la immortal, la que, segons Esperanza Aguirre, “té tres mil·lennis d'existència”.

Aquest front mediàtic es divideix en dos. Per una banda, els aferrissadament monàrquics –com *ABC* i *La Razón*– i per l'altra tots els que, essent de dretes, tenen tics republicans, o bé ho són obertament: *El Mundo*, *elconfidencial.com*, *republica.com*, o els més exaltats com ara *libertadigital.com* o *elsemanaldigital.com*, entre d'altres.

Aquest últim grup, el del republicanisme dretà, sempre ha trobat el camí per a criticar el rei per mor del seu suposat alineament o, si més no, bon tracte amb els nacionalistes. Han fet quallar la imatge, almenys entre una part de la parròquia conservadora, que el monarca és molt procliu a l'esquerra i al nacionalisme i en canvi no ho és gens ni mica al PP i a la dreta en general. Aquest republicanisme de dreta, cada vegada més agosarat, és el que aparentment preocupa més la monarquia i els seus acòlits. Probablement per això s'explica que la postura del rei hagi anat virant i que des de l'11 de setembre ja sigui obertament partidista en contra del procés català.

El rei batallador. Tot d'una després de la manifestació, el rei va penjar a la tot just estrenada pàgina web de la seva Casa una carta que contenia una clara crítica als independentismes: “No s'han de perseguir quimeres”, signava el monarca.

El passat octubre, algunes televisions asseguraren que els seus experts en lectura de llavis a distància havien llegit que el rei, durant l'acte oficial de la diada espanyola, havia renyat el president Rajoy per mor del que havia dit el ministre d'Educació, José Ignacio Wert, amb relació a “espanyolitzar” els escolars catalans. L'episodi serví perquè la dreta i la ultradreta es llancés novament i obertament a la jugular del rei, interpretant que era nova mostra de la submissió als na-

L'antinacionalisme del rei, en privat, no és tan diplomàtic com aparenta en públic

cionalistes. No tothom va interpretar igual l'episodi. Antoni Gutierrez, en el seu bloc d'*El País* es demanava qui té Wert darrere per a poder jugar amb foc d'aquesta manera, i al cap de poc temps identificava a les clares el rei amb els qui defensen “la compacta i homogènia Espanya”.

En el seu discurs del passat 24 de desembre, Joan Carles, malgrat que no va fer cap referència a cap aspecte dels escàndols que durant l'any havien protagonitzat ell i la seva família, sí que tingué cura que la crítica implícita als que volen “separar” fos ben evident. I el 5 de gener, en la trista conversa amb Jesús Hermida davant les càmeres de TVE, el Borbó insistí en la necessitat d'estar junts i fugir “d'iniciatives rupturistes”.

Aquests missatges públics han estat més o menys diplomàtics. Les accions privades, no tant. Segons s'ha publicat en *eldiario.es*, Joan Carles va telefonar al comte de Godó, propietari de *La Vanguardia*, per recriminar-li, amb dures paraules, el suport del seu diari a “l'independentisme”; just després, fos per relació entre causa i efecte o per casualitat, el vell aristòcrata era internat en un clínica. En la mateixa estratègia, el passat novembre el rei va rebre en audiència importants empresaris catalans i el missatge va ser el mateix per a tots: cal aturar el procés català. Segons *elconfidencial.com* fins i tot hauria sondejat els més importants empresaris espanyols de Madrid perquè ajudessin en el mateix sentit, encara que no consta com hauria de concretar-se tal ajuda.

En fi, el republicanisme dretà podrà atacar el rei per moltes coses, però no per la seva postura enfront del procés català que cada vegada hi és més nítidament contrària.

Miquel Payeras
Amb informacions d'Àlex Milian